

דף לימוד לשיעורי וידאו

סדרת 'שלוש שבועות' שיעור שני - ג' השבועות נפסקו להלכה

בשם ה' נעשה ונצליח
אד-ני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ערב טוב לכולם נמשיך בסדרת שיעורים שיסבירו את סוגית 'שלוש השבועות' המופיעה בגמ'
מסכת כתובות קיא ע"א וכן שנשנתה עוד בזוה"ק ובמדרשים, ראשונים ואחרונים

קושיא

מצינו שישנם אי אלו אנשים שטוענים ש'שלוש השבועות' הן 'מדרש אגדה' ולכן אין להן תוקף
הלכתי מחייב.

הדבר נובע בד"כ מכמה סיבות:

- לא מצינו שאלו שטענו כך הם למדנים, אז מהיכן להם לדעת מה הוא 'מדרש אגדה' ומה 'מדרש הלכה'.
- לא מצינו שהינם כ"כ מקפידים בשאר תורה ומצות, אז אי אפשר להתייחס לאלו ברצינות כמאן דאמר בנוגע לשאר התורה.
- מלמדים לזלזל בגדולי ישראל.

ולאלו ב' הראשונים ישנם ב' הדבר נובע בד"כ מכמה סיבות:

- יש להם דמיונות לטעון שאנו בגאולה
- יש להם הוא אמינא לטעון שצריך לחזק את פורקי עול תורה ומצות, אבל בפועל מצינו שהם יותר מחזקים ידי עוברי עבירה, ופועל יוצא מכך שרבה העזובה אצלם

הפרכת הקושיא

א. היכן נפסקו להלכה שלוש השבועות

שלוש השבועות למעשה הן כן 'מדרש הלכה', וכן הובאו להלכה בכעשרות שו"תים החל
מהראשונים ועד אחרונים

בעלי התוספות, תוספות, כתובות קיא., ד"ה שלא יגלו סוד;

בעלי התוספות, פסקי תוספות, כתובות, אות שצא;

הרמב"ם, אגרת תימן, בסוף והורה להפיץ אגרת זו בכל קהילות ישראל

רבי ישעיה ב"ר מאלי די-טראני 'הרי"ד הראשון', פסקי רי"ד, מס' מגילה דף לא ע"א;

רבי ישעיה ב"ר מאלי די-טראני 'הרי"ד הראשון', פסקי רי"ד, מס' כתובות, דף קיא ע"א;

רבי ישעיה ב"ר אליה די טראני 'הרי"ד האחרון', פסקי ריא"ז, מסכת כתובות, פרק י"ג סי' ו';

רבי יצחק ב"ר ששת ברפת 'הריב"ש', שו"ת הריב"ש סי' קא, ד"ה עם היות;

רבי שלמה ב"ר שמעון דוראן 'הרשב"ש', תשובת הרשב"ש, סי' ב' (ונשנה שנית) אצל בית יוסף,

אבן העזר, סימן ע"ה; רבי חיים ב"ר יעקב פאלאג'י, ארצות החיים, אות ח';

רבנו יצחק די ליאון, מגילת אסתר על שכחת העשין לדעת הרמב"ן מצות עשה ד' (ונשנה)

שנית אצל רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מקאמרנא, אוצר החיים חלק שלישי, למה

השמיט הרמב"ם מצות מונים אחרים, רמב"ן מצות עשה ד', עמ' קמו; רבי צדוק הכהן מלובלין,

דף לימוד לשיעורי וידאו

דברי סופרים, פיס' יד'; רבי חיים אלעזר שפירא ממנוקאטש, שו"ת מנחת אלעזר, חלק ה', סי' י"ב; רבי יששכר בעריש גרויבארט¹, שו"ת דברי יששכר, סימן קמט; ועוד)

רבי שמואל די מדינה 'מהרשד"ס', שו"ת מהרשד"ס, חו"מ, סימן שס"ד דף ס'.
 רבי יעקב ששפורטש, שו"ת אהל יעקב, סימן ס"ח, דף ע"ג ע"א;
 רבי שמואל אבוהב 'הרשב"א', שו"ת דבר שמואל, תשובה שעה, טופס כתב בשם הישיבה הכללית יע"א על ענין שבתי צבי ונתן העזתי; שם, שם, תשובה שעו, טופס כתב אחד שכתב בשם הישיבה הכללית לעוד אחת על ענין הנ"ל;
 רבי עזרא עלי הכהן טוויל, שו"ת ע"ט סופר, מצא חיים, דרוש ד' לשבת כלה;
 רבי שבתי באר², שו"ת באר עשק, שאלה א (ונשנה אצל רבי נתן צבי פעסיס, אסיפת זקנים - ברכות, פתיחה למסכת ברכות);
 רבי שבתי באר, שו"ת באר עשק, שאלה כט על הקינות שאומרים באשמורת;
 רבי אלעזר פלעקלש, שו"ת תשובה מאהבה, חלק א סימן קיז;
 רבי יעקב אשכנזי מעמדין 'יעב"ץ', שו"ת שאילת יעבץ, חלק א סימן קע;
 רבי רפאל אלעזר אבן טובו הלוי, שו"ת פקודת אלעזר חלק א, או"ח סימן צ"ח, ד"ה ושם, קו ע"א;
 רבי חיים פאלאג'י, שו"ת נשמת כל חי, חלק יו"ד, סימן מט, דף עז ע"ב (פה ע"א);
 רבי אברהם לוונשטאם, שו"ת צרור החיים, חלק קץ הימין, דף ע' ע"א-דף ע"ב; שם, שם, שם, עד ע"א-עה ע"א (ונשנה שנית אצל רבי יוסף שאול הלוי נתנוון, דברי שאול, פר' שמות);
 רבי יהושע יוסף פרייל, שפתי דעת, פסח, מאמר ו', עמ' רז; שם, שם, שם, עה ע"א-עה ע"ב; שם, שם, שם, פא ע"א;
 רבי אברהם בנימין זאב וולף המבורג, שו"ת שמלת בנימין, חלק ב' - נחלת בנימין, דרוש לח"ק דג"ח - ודין גרמייזא הבא באחרונה, דף קכט ע"א;
 מכתב קודש מאתרבי צבי הירש לעהרין ורבי אליהו אברהם פרינץ, לרבי יואל אונגאר מרעכניץ (מובא מתוך הספה"ק שו"ת תשובת ריב"א חלק א, סימן א');
 רבי צדוק הכהן מלובלין, דברי סופרים, סימן יד;
 כ"ק האדמו"ר מסוכטשוב, רבי אברהם בורנשטיין, שו"ת אבני נזר חלק יו"ד סימן תנד, תנה (ראה בספה"ק אביר הרועים לרבי צבי יהודה ממלוק, סי' ר', עמ' קו; הפלס שנת תרסה, מכתבים מגאוני רוסיא נגד התנועה הציונית; שו"ת מנח"א, חלק ה', סימן ט"ז);
 רבי דוד פרידמאן, שו"ת שאילת דוד, חידושים בענייני שביעית, דף יז ע"ב;
 רבי יוסף ראזין 'הרוגוצ'בר', שו"ת צפנת פענח, סימן קמג, פיס' ב', עמ' פא (ונשנה שנית אצל רבי אורי מוינעשטער, שו"ת קרני ראם, סי' ב - בענין שבועה אם חל גם על הנולדים);
 רבי מאיר לערנער, שו"ת הדר כרמל, חלק או"ח, סי' צב;
 רבי אברהם זאב וולף פרנקל, שו"ת משיב כהלכה, חלק יו"ד סי' ט' סע' ג'-ד', דף יז ע"א;
 רבי דוד מנחם מאנ"ש פאב"ד, שו"ת חבצלת השרון, מהד"ת, סימן כ"ג;
 רבי יחיאל מיכל היבנר, שו"ת הד"ר - חלק שני מס' הלולא דרבי, מהדורא תנינא, סי' כ"ט ס"ק רצז, מענה לרבי חיים חזקי' מדיני, דף מט ע"ב;
 רבני בית דין צדק המבורג, אלה דברי הברית, עמ' מא-מב;

¹ תלמיד מובהק של הישועות מלכו
² מתלמידי תלמידיו של הרמ"ע מפאנו

דף לימוד לשיעורי וידאו

רבי משה סופר מפרשבורג 'החת"ס', שו"ת חתם סופר חלק יו"ד תשובה רכ **(ונשנה שנית)** אצל רבי יששכר בעריש גרויבארט³, שו"ת דברי יששכר, סימן צד, דף סח ע"ב **(ונשנה שנית)** אצל רבי מלכיאל צבי הלוי טננבוים, שו"ת דברי מלכיאל חלק ג, סימן ע; שם, שם, שו"ת חתם סופר חלק ב, יורה דעה, סימן רלו; שם, שם, (יורה דעה) סימן שלו; שם, שו"ת חתם סופר חלק חו"מ תשובה קצז, סס"י; שם, שו"ת חתם סופר, חלק ה', השמטות, סימן קצ; שם, שו"ת חתם סופר חלק חו"מ - ליקוטים, תשובה פו;

רבי יוסף שאול נתנזון, שו"ת שואל ומשיב מהדורה תליתאה חלק א סימן רמח;
רבי אברהם שמואל בנימין סופר 'הכת"ס', שו"ת כתב סופר אורח חיים סימן נג;
רבי חיים חזק'י מדיני 'שדי חמד', שדי חמד - חלק ב, כללים מערכת חית, כלל מ' (וכן מופיעה הלכה זו בכל כרך שלו ב'מודעה רבה');

רבי יששכר בעריש גרויבארט, שו"ת דברי יששכר, סימן צד, דף סח ע"ב; שם, שם, סימן קמט **(ונשנה שנית)** אצל רבי מנחם צבי אייכענשטיין, שו"ת פרי יהושע, סי' ס"ו, סוף דף ע ע"א - תשובה לרבי ירוחם זאב יר' פישל וואלף' שרגא צכנוביץ);

רבי גרשון ליטש סג"ל רוזנבוים, מרחיב גד (אחרי שו"ת משיב דברים), דף ד' ע"א;
רבי יחיאל מיכל הלוי עפשטיין, ערוך השלחן, הקדמה לחושן משפט, כבוד מלך;
כ"ק האדמו"ר ממונקאטש, רבי חיים אלעזר שפירא, שו"ת מנחת אלעזר, חלק ה', סי' י"ב;
שם, שם, סימן ט"ז; שם, שם, שם, סימן לו **(ונשנה שנית)** אצל רבי שמעון ישראל פוזן, תורת אלף, ח"ב מכ' כ"ז);

רבי מרדכי אליהו רבינוביץ, שו"ת נר למאור, סימן יג;
רבי יצחק ציוני, שו"ת עולת יצחק, סימן מב, יז ע"א;
רבי חיים אליעזר ניצבערג, שו"ת יד אליעזר - חלק ב, הלכות נדרים, סימן רלב, דף נט ע"א;
רבי מלכיאל צבי הלוי טננבוים, שו"ת דברי מלכיאל חלק ג סימן ע;
רבי שאול בראך, שו"ת שאול שאל, הקדמה, דף א ע"ב;
רבי יעקב פרגר, שו"ת שאילת יעקב - חלק א', סי' כג סעי' יא', דף כב ע"ב;
רבי יצחק גליק, שו"ת חינוך בית יצחק, חלק אבה"ע, סי' לא, דף קנ ע"ב;
רבי נתנאל הכהן פריעד, שו"ת פני מבין, חלק יו"ד, סימן קכ"ז;

רבי דוד הלוי איש הורוויץ, שו"ת אמרי דוד, סי' ריט;
רבי זאב וולף נוסנבוים, שו"ת זיו הלבנון, דרוש אילנא דחיי, ענף י"ד; שם, שם, ענף ט"ז;
רבי מנחם מנדל קירשבוים הי"ד, שו"ת מנחם משיב חלק ב', סי' מו, עמ' 298;
רבי נתן נטע ליטר הי"ד, שו"ת מאורות נתן, חלק א, סי' סא', דף לו ע"א;
רבי מרדכי רוטנברג הי"ד, שו"ת יד מרדכי חלק א', סי' נג';
רבי מרדכי יהודה ליב ווינקלער, שו"ת לבושי מרדכי, ליקוטי תשובות, סימן קמא אות ג;
שם, שו"ת לבושי מרדכי תליתאי, חיו"ד, סימן מ"ט;
רבי צבי הירש מייזליש, זר זהב, פר' שמות, אות נה, עמ' כו (מובא מתוך שו"ת 'מבקשי השם' ח"ב);

רבי בצלאל זאב שאפראן 'גאון מבקאוו', שו"ת הרב"ז ח"א (או"ח, יו"ד) סימן מג; שם, שם, ח"ג (חושן משפט) סימן מו;

רבי מנחם גאטטליעב⁴ שלחן ערוך קטן, הלכות יסודי התורה, סימן יב; סימן יג; סימן יד

³ תלמיד מובהק של הישועות מלכו

⁴ מתלמידיו של הרב ד"ר עזריאל הילדעסהיימער

דף לימוד לשיעורי וידאו

רבי נפתלי הירצקא העניג, שו"ת תפארת נפתלי, חלק יו"ד, סי' פח, סעי' ג', עמ' קמ-קמא ;
 שם, שם, חלק אבה"ע, סי' קכח ;
 רבי יהודה גרינוואלד, שו"ת זכרון יהודה, סימן קפ"ז, עמ' קמז ;
 רבי יצחק ווייס הי"ד, שו"ת שיח יצחק, סימן תלו ;
 רבי יצחק יעקב וייס, שו"ת מנחת יצחק, חלק י סימן י ;
 רבי יעקב יחזקיהו גרינוואלד מפאפא, שו"ת משפטיך ליעקב, מכתבים ;
 רבי יואל טייטלבוים מסאטמר, שו"ת דברי יואל ח"א, יו"ד סימן פה סעי' יא (**ונשנה שנית** אצל
 כ"ק האדמו"ר מהעלמעץ, רבי חנניה יום טוב ליפא דייטש, טהרת יום טוב - חלק ו, יסוד יוסף על
 ענייני תיקון הברית, תקוני חטא הזה, אות י') ; שם, שו"ת דברי יואל ח"ב, חלק אה"ע, סי' קיח',
 אות ז, עמ' תמא-תמג ; שם, שם, חלק אה"ע, סי' קיח', אות כב, עמ' תסב-תסג ; שם, ויואל משה ;
 שם, על הגאולה ועל התמורה ;
 רבי עובדיה הדאייא, שו"ת ישכיל עבדי חלק ו', חו"מ, סימן כ"ח סעי' יט, עמ' רפח ;
 הרב עובדיה יוסף, מסירת שטחים מארץ ישראל במקום פיקוח נפש, ז. מצות יישוב א"י בזה"ז
 והאיסור שלא להתגרור באוה"ע ;
 רבי דוד הכהן ראזענבערג שליט"א, שו"ת מנחת דוד - חלק ב, סימן כז', דף מא ע"א ;
 רבי שלום ב"ר שמואל דוד קרויז, שו"ת דברי שלום, ח"ב, יו"ד סי' קנט ; שם, שו"ת דברי שלום
 ח"ג, סימן ל"ג, הערות לאו"ח סימן צ' ;
 רבי ארי' לייב בארון, שו"ת ברכת יהודה, סימן י"ז - בענין דין לפני עוור, הערה * ;
 רבי הלל ליכטנשטיין מקראסנא, שו"ת כונת הלב, הקדמה, אות ה' ;
 רבי נתן געשטעטנער, שו"ת להורות נתן, חלק ב סימן סו, אות ט' ; שם, שו"ת להורות נתן, חלק ד,
 סימן יג, אות ו' ;
 רבי שמואל דוד הכהן מונק, קונטרס שו"ת באין חזון, תשובה לסימן יא', עמ' פג-פד ; שם, שו"ת
 פאת שדך - חלק ג', יורה דעה, סימן מט - בענין להתפלל במקום שאומרים תפילה לשלום מלכות
 בני פריצי עמנו, עמ' קכא-קכג ; שם, שו"ת פאת שדך - חלק ג', יורה דעה, סימן נו - מה היא
 מלחמת מצוה מצד הדין, עמ' קלה-קמ ; שם, פאת שדך - במסילה נעלה, יורה דעה, הלכות יין נסך
 עכו"ם, סעי' יד-יט, עמ' קט-קיא ; שם, פאת שדך - במסילה נעלה, יורה דעה, הלכות יין נסך
 עכו"ם, סעי' מד-מה, עמ' קטז ; שם, שו"ת פאת שדך חלק ב', סימן לח, עמ' נו ;
 אב"ד אוונגוואר, רבי מנשה קליין 'מנשה הקטן', שו"ת משנה הלכות חלק ב' סימן מב' ; שם,
 שו"ת משנה הלכות חלק ה' סימן קעב' ; שם, שו"ת משנה הלכות חלק יא סימן א ; שם, שו"ת
 משנה הלכות חלק טו סימן ריג ;
 רבי שמואל הלוי וואזנר, שו"ת שבט הלוי חלק ה, הקדמה, אות יב ; שם, בשו"ת שבט הלוי חלק ו,
 סימן לג אות ב' ; שם, שו"ת שבט הלוי חלק ז, הקדמה, אות ה' ; **וראה עוד הסכמתו** לספה"ק
 לקוטי אמרים ויואל משה מאמר ראשון
 ראב"ד ירושלים, רבי משה ב"ר אשר שטרנבוך, שו"ת תשובות והנהגות, כרך ב, סימן קמ ; שם,
 שו"ת תשובות והנהגות, חלק ד', סימן שכז, האם חובה לעלות לארץ ישראל בזמן הזה, עמ' תז-
 תי ; שם, שו"ת תשובות והנהגות, חלק ד', סימן שכז, האם חובה לעלות לארץ ישראל בזמן הזה,
 עמ' תז-תי

וזו רשימה חלקית

דף לימוד לשיעורי וידאו

ב. פוסקי הלכות שחיברו ספ"קים שאינם ספרי הלכה

כמו"כ פרשנים על הגמרא, דרשות, מוסר, מחשבה, חסידות וכיו"ב שנכתבו ע"י גדולי ישראל ששימשו כפוסקי הלכות ושילבו את ההלכה הזו בספריהם הק',

לדוגמא רבי יעקב ב"ר אשר בעל הטורים, בעל הטורים, בראשית, פרק נ' פס' כה (ונשנה שנית אצל רבי רפאל זילבער, מרפא לנפש, פרשת בא, דף ע"ג); שם, בעל הטורים, בראשית פרק כה פסוק יח (רבי משה מאיר חי ב"ר נסים אליקים, חד"ר נא"ה, פר' תולדות; רבי יעקב לוברבוים מליסא, אמת ליעקב, אגדות רב"ח); בעל הטורים, בראשית, פרק לב, פסוק ה (ונשנה שנית אצל רבי אהרן מקרלין, בית אהרן, וישלח; רבי שלמה ב"ר עאבד תווינא מכלכתא, נופת צופים, פר' וישלח, דף כו ע"א; כ"ק האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם, שפע חיים חלק ד', (שנה ג', גליון ח'), בעידן רעוא דרעוין פרשת וישלח תשל"ח לפ"ק; שם, (שנה ג', גליון ח'), בעידן רעוא דרעוין פרשת וישלח תשל"ח לפ"ק); בעל הטורים, פר' וישלח, ד"ה רווח; שם, הטור הארוך, שמות, פרק יג פס' יז; שם, ויקרא, פרק כ"ו פס' כ"ה; שם, בעל הטורים, פרשת בהעלותך, פרק ח' פס' יט; שם, בעל הטורים עה"ת, במדבר פרק כד פסוק ו; שם, דברים פרק לא פסוק כט

רבי יוסף קארו, שו"ת בית יוסף, דין מים שאין להם סוף, סימן א; שם, בית יוסף, אורח חיים, סימן קפט; שם, בית יוסף, יו"ד, סימן רכ"ח, ד"ה ומ"ש בא"ד; בית יוסף, יורה דעה, סימן רלז, סעי' ו' ס"ק א'; שם, מגיד מישרים, פרשת בשלח; רבי יוסף קארו, מגיד מישרים, פרשת ואתחנן (ועיין בהרחבה בכרך ב' אצל תלמידיו ותלמידיו ותמצא שם עוד)

רבי יואל בן שמואל סירקיש 'הב"ח', משיב נפש על מגילת רות⁵; שם, ב"ח על הטור, יורה דעה סימן קעח סעי' ב

רבי דוד הלוי 'הט"ז', ט"ז, אבן העזר, סימן עה סעיף ג, ס"ק ב; שם, דברי דוד טורי זהב⁶, חומש שמות, פרק ו פסוק טז; שם, דברי דוד טורי זהב עה"ת, חומש דברים, פרק כו פסוק ה

ועוד ועוד

⁵ מתוך כריכה פנימית:

חיבור כולל פירושים וחיידושים נפלאים בדרך פשט רמז דרוש סוד וגם ביאור על פירוש רש"י נקרא בשם **באר מים** אשר פעל ועשה גאון תפארת ישראל וקדוש ה' מאור הגולה מורינו ורבינו **יואל סירקיש** זצ"ל ר"מ ואב"ד בקי **קראקא** הנודע בחיבוריו בית חדש על ד' טורים ושו"ת הב"ח

נדפס לראשונה בחיי המחבר בלובלין, ה'שע"ז. (מהדורה שניה לבוב, ה'תרל"ו. עם הסכמה מאת רבי **צבי הירש אורנשטיין** (אב"ד לבוב)).
⁶ ביאור לפירש"י עה"ת

דף לימוד לשיעורי וידאו

לסיכום

מכאן אנו למדים שקושיא זאת אין לה סימוכין כלל וכלל, ומי שאמר אותה אין לו רקע תורני מספיק כדי לטעון טענה כזו, ועצם טענה זאת מוכיח כל מה שצינתי לעיל בהקדמה, ולא עוד אלא שעליהם ועל שכמותם אמר הרמב"ם, ספר המדע, הלכות תלמוד תורה, פרק ה' אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו תורה כראוי והם מבקשים להתגדל בפני עמי הארץ ובין אנשי עירם וקופצין ויושבין בראש לדין ולהורות בישראל הם המרבים המחלוקת והם המחריבים את העולם והמכבין נרה של תורה והמחבלים כרם ה' צבאות, עליהם אמר שלמה בחכמתו אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים.

בשכמל"ו